

U sjajno osmišljenoj i munjevito izvedenoj akciji, združenih jedinica AR BiH, oslobođen je zloglasni logor Pelemis. Za Vlaseničke logorase je bilo kasno. Živih Bosnjaka tu više nije bilo. Posljednji su pobijeni 2 dana prije izvedene akcije. Akcija izvedena na vaskrs 1993. godine. Zasto se toliko dugo čekalo ne znam. Mene lično je posebno zanimalo ovo selo. U tom logoru mi je bio babo i mnogi prijatelji, poznanici i komsije.

Pozvase me da preuzmem, jednog zarobljenog srpskog vojnika i da ga ispitam. "Živi jezik". Zarobile ga Laste iz Sarajeva. Star neki čovjek ali krijeposan, vitalan i okretna. Kad mi je rekao ime, učinio mi se poznato.

Radio je u Sumarstvu. Znao sam sva imena radnika iz firme u kojoj sam radio. U neobaveznoj priči ispričao mi kako je zarobljen. Kao i svi, zarobljeni četnici i on reče da je nosio hranu vojnicima na položaje i da nije imao pušku. Istina je sasvim drugačija. Imao je pušku sa sobom i puni borbeni komplet. Krenuo je u pomoć svojim saborcima. Ponudio ga kavom i hranom. Odbija. Neće ni kavu. Pita za nekog jarana iz Kladnja. Shvatioh da se uzda u njegovu pomoć. Kada mu rekoh da je taj poginuo, promijenio je facu. Reče da mu ga je zao i da su bili dobri prijatelji. Nisam mu slagao. Zaista osoba za koju me je pitao je poginula u akciji.

Predjoh na konkretna pitanja. Prvo pitanje je vezano za logorase. To me je najviše zanimalo. Počeo me zavalaciti. Kao on ne zna. Kada mu rekoh, da znam, da je njegova kuća nedaleko od logora, iznenadio se. Počeo mi pričati o nekim ženama koje je vidio u logoru. Spomenu mi dvije sestre. Kao ne zna imena. Samo su mu poznate. Znam da je morao poznavati Azema Krestalicu. Dugo je radio u Sumarstvu. Shvatioh da se radi o Azemovim kćerkama, Azemi i Zlati. Spominje i jednu ženu, koja je dugo radila na autobuskoj stanici u Vlasnici. Pekla čevape. Opet kao ne zna ime. Rekoh mu:

- Sija se zove, ta žena.

Niti potvrđuje niti negira. Znam da je morao znati njeno ime. Ko nije poznao Siju - zepcinu? Kada je pomislio, da me može varati i zavalaciti u priči, izvadio očevu sliku iz novčanika. Pokazao mi sliku i upitah:

- Jesi li vidio ovoga čovjeka u logoru?

Trznu se. Shvatioh da ga je vidio.

- To, mi je otac!

Jos više promijenio facu. Slaga mi. Kaže da ga nije vidio.

- Lazes! - Morao si ga vidjeti. - Možda su ga dovodili i tvojoj kući, da radi na tvom imanju, kao rob.

- Znam da ih koristite kao robove.

Prvi put mi se zagleda u facu. Dobro me pogleda. Valjda je shvatio ko sam. Rijesih da ga malo uplasim. Rekoh mu da od njega zavisi, kako ću se ponasati prema njemu. Spomenuh mu i da ga mogu razmijeniti za oca. Obori glavu. Ne govori ništa. Uhvati me nervoza. Shvatioh tad da mi je otac ubijen. Ne potvrđuje mi to a i ne negira. Pravi se budala.

Opet skrenu temu na drugu stranu. Tjera vodu na svoju vodenicu. Počeo mi pričati o djevojčici, koju je navodno spasio. Pustih ga da priča. Između ostaloga, reče i da je ta djevojčica ostala sama. Zadužili nekog četnika, da je odvede u sumu i ubije. Osinu me ta recenica kao Grom iz vedra neba. Ostala sama. Sad sam siguran da su logorasi pobijeni. Nastavlja dalje pričati. Taj, srpski vojnik, koji je trebao da ubije djevojčicu, naisao je pored njegove kuće. Plakao je.

- Sto places?

- Naredili su mi da ubijem onu djevojčicu. - Nisam mogao da je ubijem.

- Dje je dijete?

- Ostavio sam je u sumi da sjedi na kamenu.

Zar ima i takvih? Dijete samo u sumi. Prica dalje.

- Otisao sam u sumu i nasao djevojčicu. - Odnio sam je svojoj kuci.

Predlaze mi da nadjem djevojčicu, ako mu ne vjerujem. Ona ga zove djedom. Zna čija je.

- Vidjeces kako ce mi se obradovati.

Hoce da mi kaze koliko je human covjek. Htjede da mi objasni, ko je ta djevojčica. Prekidoh ga.

- Znam sve o toj djevojčici. - To je kcerka Enesa Hadzica.

Majka joj je bila u logoru Pelemis. Poslali su je kao kurira u Kladanj. Prenijela nam je poruku, sa cetnickim zahtjevima. Rekli su joj, da ce joj ubiti kcerku ako se ne vrati. Nasi joj nisu dali da se vrati.

- Kakvim se vi gadostima sluzite! - Odvajate majku od dijeta i saljete je nama sa porukom.

- Ja to ne bi nikad uradio!

- Ne bi ti. - Ne lazi! - Svi ste vi isti!

Tesko je donijeti pravednu odluku u ovakvim situacijama. Nasi Enesovoj zeni nisu dali da se vrati, u logor. Pretpostavljali su da ce je ubiti, zajedno sa djetom. Ona je htjela da se vrati. Svaka bi majka tako postupila. Srecom su obadvije ostale zive. Da se vratila u logor, sigurno bi bilo drugacije.

Objasnih mu da mi je sve jasno. Jasno mi je, da su svi logorasi pobijeni. Pitam ga dalje o odgovornim osobama za njihovo mucenje i ubistvo. Pravi se nevjest. Objasnih mu da smo nasli Naredjenje, u kojem izmedju ostaloga stoji: "Pobiti sve logorase. Spaliti ih na lomaci. Tijela politi uljem da izgore, da sto manje tragova ostane. Baciti tijela u zivi krec." Kada mu ovo rekoh, sve mu bi jasno. Poce da prica. Prica o Misi Pelemisu. On je Komandant. Najodgovornije lice za Pelemise. Prica kako je Miso pljackaros i bandit. Otima im stoku. Uzima sta hoce. Niko ne smije ni pisnuti od njega. Svi ga se plase. Ispricao je zarobljenik, gdje je Misina komanda. Gdje je kuhinja. Gdje je ukopan tenk, koji nam je dosta muke zadavao. Iskopan je kao neki tunel za tenk. Izasao bi, ispalio granatu i vracao se nazad. Zato ga nismo mogli otkriti ni pogoditi.

Kazu, da su ove mete kasnije sve pogodjene.

Odveli su zarobljenika u Tuzlu. Trazio je da vidi djevojčicu. Dovedli su je. Zvala ga je djedom. Dijete nije znalo za pravoga djeda. Plakao je zarobljenik. Bila je i majka od djevojčice. Ne znam, da li majka zna da joj je scer spasio, jer je imao namjeru da je razmijeni za svoju rodbinu. Nije je spasio sto mu je bilo zao dijeta. Rodbina mu je zivjela u Zivinicama. Cini mi se da se radilo o njegovoj sestri. Zaboravio sam. Rodbina mu je zivjela kao i ostali narod. Nisu bili zarobljenici niti u logoru. Prevario ga je Nacelnik općine Sekovici. Razmijenio je neke svoje za djevojčicu.

Kad su razmijenili zarobljenika, dao je spektakularnu izjavu za novine. O meni su svasta napisali. Nije izjavio za novine o svojoj izdaji. Nije rekao sta je pricao o Misi i Nacelniku općine Sekovici. Nije rekao da je izdao Misu i Srpski narod. Nije ni spomenuo Misinu Komandu, kuhinju ni tenk. Pricao je o sebi, kao muceniku - heroju. Kasnije se napio i ispricao nekima da sam ga nudio kahvom i hranom. Pricao je sasvim drugu pricu. Morao je za novine dati onakvu izjavu.

Ne znam, da li je majka, pomenute djevojčice, dala izjavu o cetnickim zlocinima u logoru smrti, Pelemis. Znam samo da mnogo zna. Znam, da je pomenuti zarobljenik pao sa stijene cuvajuci ovce. Mrtav je.

PLBiH.ORG

WWW.PLBiH.ORG